

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 43 0 P 145146 19 Rev
Sarajevo, 11.3.2021. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Amre Hadžimustafić, kao predsjednice vijeća, Fatime Mrdović i dr sc. Danice Šain, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja S.K. iz Z., T. p., koga zastupa punomoćnik A.H., advokat iz Z., protiv tuženih: 1. G. Z., koga zastupa G. P. i 2. Z.d. k., koga zastupa K. P. Z., radi naknade štete, v.s. 70.000,00 KM (pravilno: 87.067,50 KM), odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Zenici, broj 43 0 P 145146 18 Gž od 11.3.2019. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 11.3.2021. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova revizijskog postupka u iznosu od 1.590,03 KM.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Zenici, broj 43 0 P 145146 18 P 2 od 9.11.2018. godine tuženi su obavezani da tužitelju solidarno naknade materijalnu štetu u iznosu od 87.067,50 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.5.2014. godine do konačne isplate, kao i da mu naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 4.846,20 KM, sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude.

Zahtjev tuženog G. Z. za naknadu troškova postupka u iznosu od 3.580,00 KM je odbijen kao neosnovan.

Zahtjev tuženog Z.d.k. za naknadu troškova postupka u iznosu od 2.540,00 KM je odbijen kao neosnovan.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Zenici, broj 43 0 P 145146 18 Gž od 11.3.2019. godine žalbe tuženih su uvažene i prvostepena presuda preinačena tako što tužbeni zahtjev odbijen kao neosnovan.

Tužitelju je naloženo da tuženom G.Z. naknadi troškove postupka u iznosu od 4.439,00 KM, a tuženom Z.D. K. u iznosu od 3.420,00 KM, u roku od 15 dana.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužitelj zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da ovaj sud usvoji reviziju i preinači drugostepenu presudu tako da obaveže tužene da

tužitelju solidarno naknade materijalnu štetu u iznosu od 87.067,50 KM, sa kamatama i troškovima postupka, ili da ukine pobijanu presudu i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Tuženi Z.d.k. je u odgovoru na reviziju predložio da se ista odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu: ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Revizionu prigovor da je u postupku pred drugostepenim sudom učinjena povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP, u vezi sa odredbama člana 8. i 191. stav 4. ZPP, nije osnovan.

Naime, drugostepeni sud je u obrazloženju pobijane presude naveo da je činjenično stanje u prvostepenoj presudi pravilno utvrđeno, ali da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo, zbog čega je žalbeni sud preinačio presudu na osnovu odredbe člana 229. stav 1. tačka 4. ZPP. Budući da je drugostepeni sud u obrazloženju pobijane presude ocijenio sve žalbene navode koji su od odlučnog značaja, i dao jasne i logične razloge za odluku kojom je tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan, te kako drugačiji pravni zaključci drugostepenog suda u odnosu na zaključke prvostepenog suda ne predstavljaju povredu odredbe člana 8. ZPP nego primjenu materijalnog prava, revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka u ovom slučaju nije ostvaren.

Suprotno navodima revidenta, presuda drugostepenog suda je zasnovana i na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu materijalne štete zbog uništenja stambenog objekta, koja je nastala za vrijeme poplava sredinom mjeseca maja 2014. godine.

Iz činjeničnog stanja koje su utvrdili nižestepeni sudovi proizlazi: da se predmetne nekretnine, koje predstavljaju imovinu tužitelja, nalaze u T..p., na području Općine Zenica, i u naravi predstavljaju kuću i zgradu površine 62 m², i dvorište površine 292 m²; da su navedeni objekti oštećeni za vrijeme poplavnog događaja u maju 2014. godine; da su štetu uzrokovali voda i nanosi iz C.. p., kategorisanog kao voda II kategorije, koji se ulijeva u rijeku B., koji su se izlili iz korita i raskvasili okolni teren; da je zbog velikog nagiba terena došlo do obrušavanja zemlje, pa su štetu na objektu uzrokovali silina vode iz korita i odron zemlje sa kosine; da je na objektu nastala totalna šteta, zbog koje više nije uslovan za stanovanje, i da je za otklanjanje štete potrebno 87.067,50 KM.

Pored navedenog, drugostepeni sud je imao u vidu i opštepoznatu činjenicu da je sredinom mjeseca maja 2014. godine na području Federacije BiH došlo do rekordno obilnih padavina, jer je u periodu od 48 sati (13. i 14. 5.2014. godine) palo oko 150 l/m²

¹ "Službene novine F BiH" br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

kiše, što je prouzrokovalo poplave na području cijele Federacije. Zbog toga događaja je Vlada Federacije BiH, dana 15.5.2014. godine donijela Odluku o proglašenju stanja prirodne nesreće na području Federacije BiH uzrokovane obilnim kišnim padavinama koje su prouzrokovale poplave na području Federacije BiH². Navedenom odlukom je proglašeno stanje prirodne i druge nesreće na području Federacije BiH zbog obilnih kišnih padavina koje su prouzrokovale izlivanje rijeka i bujičnih potoka iz svojih korita, izazivajući plavljenje velikog broja infrastrukturnih objekata, objekata stanovanja i poljoprivrednog i drugog zemljišta na području Federacije BiH. Pored toga, i Općina Zenica, na čijem su se području nalazile predmetne nekretnine tužitelja, je dana 15.5.2014. godine donijela Naredbu o proglašenju stanja prirodne nesreće zbog poplava i klizišta na području općine Zenica.

Kako se tužbeni zahtjev zasniva na tvrdnji tužitelja da je šteta koju je pretrpio posljedica propuštanja tuženih da u skladu sa odredbama Zakona o vodama FBiH³ osiguraju upravljanje vodama s ciljem smanjenja rizika od poplava i drugih uticaja voda, svaki u okviru svojih propisanih nadležnosti, zbog čega su tuženi za istu odgovorni u smislu odredbe člana 172. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO)⁴, sudovi su utvrđivali da li je šteta koju je tužitelj pretrpio nastala u vršenju ili u vezi sa vršenjem funkcija organa tuženih.

Prvostepeni sud je zaključio da je tužbeni zahtjev osnovan, jer je na osnovu ocjene izvedenih dokaza utvrdio da tuženi nisu postupali u skladu sa odredbama Zakona o vodama, kojim je propisana obaveza da se za svako vodeno dobro na području Federacije BiH izvrši preliminarna procjena rizika od poplava, na osnovu kojih će se uraditi mape opasnosti od poplava i izraditi planovi upravljanja poplavnim rizikom, čiji je cilj smanjenje mogućih štetnih posljedica. Pored toga, utvrđeno je i da tuženi nisu postupali u skladu sa Uredbom o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda FBiH⁵ i Kantonalnim operativnim planom, jer nisu obavljali redovni pregled stanja uređenosti korita C.. p., radi obezbjeđenja kontrolisanog i neškodljivog protoka velikih voda, niti predvidjeli retencioni prostor u akumulacijama za prihvat valova velikih voda i otklanjali uzroke koji ometaju protok vode na ugroženim područjima, itd. Prema ocjeni tog suda, tuženi, osim što su usvojili potrebne propise, pored gore navedenih radnji nisu izvršili ni procjenu rizika, niti preduzeli bilo kakve mjere u momentu nastanka opasnosti od poplava, kao ni tokom samih poplava, pa je u ovom postupku dokazano da su tuženi, propuštanjem radnji na aktivnoj odbrani od poplava doveli do toga da šteta na objektu tužitelja bude veća nego što bi bila da su oni te radnje poduzeli, a ista bi možda bila u cijelosti isključena da su poduzete i mjere tokom samog poplavnog događaja.

Shodno tome, prvostepeni sud je utvrdio i postojanje uzročne veze između propuštanja tuženih i posljedica koje je tužitelj pretrpio, pa je tužene solidarno obavezao da tužitelju naknade materijalnu štetu, čija je visina utvrđena vještačenjem po vještaku građevinske struke.

² „Službene novine FBiH“ broj 37/14

³ „Službene novine FBiH“ broj 70/06

⁴ „Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85 i 57/89, „Službeni list RBiH“, broj: 2/92 i 13/93 i „Službene novine Federacije BiH“, broj: 29/03 i 42/11

⁵ „Službene novine FBiH“ broj 26/09

Nasuprot tome, drugostepeni sud je zaključio da je prigovor nedostatka pasivne legitimacije, koji je isticao drugotuženi ZDK osnovan, jer iz odredaba Zakona o vodama proizlazi da ZDK nije vlasnik vodnih objekta II kategorije, već da istim upravlja prvotuženi G. Z., koji je shodno odredbi člana 9. stav 3. Zakona o vodama vlasnik svih površinskih voda II kategorije na svom području.

Pored toga, drugostepeni sud je zaključio i da se u ovom slučaju radi o šteti koja je nastala kao posljedica prirodne nepogode, odnosno djelovanjem više sile, na koju ljudski faktor ne može uticati, niti je može izbjeći ili otkloniti, pa je primjenom odredbe člana 177. ZOO tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

Drugostepeni sud nije prihvatio ocjenu prvostepenog suda da je uzrok predmetne štete bio propuštanje tuženih da preduzmu zakonom propisane radnje jer je, s obzirom na blizinu vodotoka C.p. objektu tužitelja od 54 m, i činjenicu da je kuća zatrpana nanosima zemlje u visini od 3 do 3,5 m, očigledno da ne postoji odgovorna osoba koja bi mogla biti obavezana da uspostavi stanje kakvo je bilo prije nastanka nezgode, pa je zaključio da je isključivi uzrok štete viša sila.

Po ocjeni ovog suda, presuda drugostepenog suda je zasnovana na pravilnoj primjeni odredbe člana 172. stav 1. ZOO, u vezi sa članom 177. ZOO.

Odredbom člana 172. stav 1. ZOO je propisano da pravna osoba odgovara za štetu koju njen organ uzrokuje trećoj osobi u obavljanju ili u vezi sa obavljanjem svojih funkcija.

Prema odredbi člana 177. ZOO uslovi za oslobađanje od odgovornosti za štetu su ispunjeni ako se dokaže da šteta potiče od nekog uzroka koji se nalazi izvan stvari, čije se djelovanje nije moglo predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti.

Pojam prirodne nesreće je definisan odredbom člana 3. stav 1. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća⁶, prema kojoj se pod prirodnim nepogodama podrazumijevaju događaji koji su uzrokovani djelovanjem prirodne sile na koje ljudski faktor ne može uticati, kao što su potres, poplava, visoki snijeg i snježni nanosi, olujni ili orkanski vjetar, grad, prolom oblaka, klizište, suša, hladnoća, te masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti.

Polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja, i ovaj sud je ocijenio da je u konkretnom slučaju ispunjen zakonom propisani uslov za oslobađanje tuženih od odgovornosti za štetu koju je tužitelj pretrpio, jer je do nastanka štetnog događaja došlo uslijed djelovanja više sile, a ne uslijed propuštanja radnji organa tuženih.

Naime, prirodna nesreća koja je zadesila Bosnu i Hercegovinu, kao i širu regiju, sredinom mjeseca maja 2014. godine, zbog svojih obilježja ispunjava sve uslove predviđene odredbom člana 177. stav 1. ZOO za oslobađanje od odgovornosti, jer se u konkretnom slučaju prvenstveno radilo o djelovanju nekontrolisane velike količine kišnih padavina kao „više sile“, pa je pravilan zaključak drugostepenog suda da je predmetna šteta nastala isključivo kao posljedica prirodne pojave čije se djelovanje nije

⁶ “Službene novine FBiH”, br. 39/03, 22/06 i 43/10

moglo predvidjeti, izbjeći ili otkloniti radnjama tuženih, odnosno da se ne radi o sadejstvu ljudske radnje i prirodnih događaja kod prouzrokovanja štete, na koje se odnosi presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 601/84 od 17.1.1985. godine, na koju se pozvao prvostepeni sud.

Zbog toga tužitelj u reviziji neosnovano navodi da je drugostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je odbio zahtjev tužitelja za naknadu štete, pozivajući se na pozitivne propise koji se odnose na obaveze tuženih u vezi sa održavanjem vodnih područja, odnosno spornog vodotoka.

Nije sporno da uzročnost, kao činjenica, ima značaj pretpostavke potrebne za postojanje odgovornosti za štetu. U konkretnom slučaju je utvrđeno da prvotuženi, kao odgovorna osoba, nije izvršavao svoje zakonom propisane obaveze, što jeste pretpostavka za odgovornost iz člana 172. ZOO. Međutim, svaka uzročnost nije uvijek i pravno relevantna, jer se kao pravno relevantni uzrok štete uzima samo onaj događaj koji redovno dovodi do štete, odnosno čijem redovnom učinku odgovara konkretna šteta, bez djelovanja posebnih i neočekivanih okolnosti.

U situaciji kao što je ova, kada je utvrđeno da je i nivo rijeke B. porastao do nivoa izlivanja, više se ne može odvojeno posmatrati stanje vode i nanosnog materijala iz C. od stanja rijeke B., čiji je vodostaj toliko narastao da više nije mogao primiti bilo koju količinu vode. Upravo u takvoj situaciji je, uslijed neočekivanog djelovanja ogromne količine vode kao „više sile“, koje se nije moglo izbjeći ili otkloniti, došlo do prekida uzročne veze između utvrđenog nečinjenja na strani prvotuženog i nastale štete, i djelovanje više sile je postalo isključivi uzrok štete.

Zbog toga, iako su sudovi utvrdili da korito bujičnog potoka u vrijeme štetnog događaja nije bilo uređeno, odnosno da nije vršeno njegovo redovno održavanje, i da je zbog toga došlo do začepjenja i nemogućnosti ulijevanja potoka u rijeku B. i njegovog izlivanja na drugu stranu, ne može se zaključiti da taj propust prvotužene, kao vlasnika vodotoka, predstavlja adekvatan uzrok, odnosno uzrok koji po redovnom toku stvari dovodi do nastanka štete kakvu je pretrpio tužitelj.

Naime, kako u ovom slučaju sudovi nisu utvrdili da je šteta na objektima tužitelja nastupila uslijed redovnog izlivanja bujičnog potoka, već zbog djelovanja ogromne količine padavina u kratkom vremenskom periodu, koja se nije mogla predvidjeti ni izbjeći, i time izazvanih poplava velikih razmjera kao neočekivane okolnosti, to se neodržavanje potoka i nepreduzimanje drugih radnji (obezbjedenje retencionog prostora u akumulacijama za prihvata valova velikih voda, otklanjanje uzroka koji ometaju protok vode, otklanjanje naplavina, postavljanje privremenih odbrambenih nasipa i sl.) od strane tuženih, ne može smatrati pravno relevantnim uzrokom predmetne štete.

Imajući u vidu naprijed navedeno, ovaj sud je utvrdio da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, pa kako nije utvrđeno ni postojanje razloga na koje sud pazi po službenoj dužnosti, reviziju je primjenom odredbe člana 248. ZPP valjalo odbiti kao neosnovanu.

S obzirom da tužitelj nije uspio sa revizijom, i njegov zahtjev za naknadu troškova za sastav revizije u iznosu od 1.590,03 KM je odbijen kao neosnovan (član 397. stav 1. ZPP).

Predsjednica vijeća
Amra Hadžimustafić, s.r.